

Začel se je II. kongres Komunistične partije STO

RAZVIJAJMO PARTIJO MED ŽENSKIMI MNOŽICAMI

Zenske množice predstavljajo v političnem življenju faktor velike važnosti. Prav zaradi tega uporabljajo oni, ki jim koristi nadaljevanje sedanega političnega in socialnega režima, vsa sredstva, da bi ženske množice ostale v pogojih politične nevednosti.

V vsakdanji težki borbi za življenje na tem od imperializma tlačenem ozemlju žene vedno jasneje razumejo, kdo so sovražniki in neprijatelji njihove emancipacije in prav tako razumejo, da je Komunistična partija najodstojnejša in najborbenejša braniteljica njihovih pravic. Zato pa je treba osredotočiti in razviti to simpatijo do naše Partije in jih pripraviti, da se aktivno udeležujejo v njenih borbah. Upravne volitve so nam dokazale, da je mnogo žena, ki so vredne in željne vstopa v KP: s njimi ne smemo izgubiti stikov, marveč jih podvojiti. Premagati moremo njihove dvome preko razjasnjevalnega dela o značaju partije. Na tekočem jih moramo držati glede dogodkov in našega borbenega stališča v pogledu problemov, ki jih zanimajo. Priprati jih moramo, da vstopijo v Partijo. S pomočjo teh tovarišic nam bo uspelo tudi razširjenje, utrjevanje in razlikovanje ASIZZ. Tako bo ta organizacija postala sposobnejša v izvrševanju nalog, ki jih ima kot množična demokratična organizacija.

Od izrednega kongresa KP do danes opazujemo obetljive napredek v delovanju komunistov na ženskem polju, prav posebno pa v zboljšanju njihove propagande in uveljavitvi demokratičnih metod v obveščanju med komunistkami in nekomunistkami v ASIZZ.

Položaj žena v KP pa občuti še vedno in v precejšnji meri napake preteklosti, dnevno se mnogo žena vpiše v KP, toda to število bi bilo lahko višje, ker je nujno, da se vzpostavi pravilno sorazmerje med komunistkami in komunisti. Najpotrebnejše je, da se vsa partija potrudí za vzpostavitev pravilne razdelitve dela med komunisti in komunistkami v KP tako, da tovarišice ne bodo imele najtežjih del in da bodo imele dovolj prostega časa za svojo politično izgradnjo. Samo tako bodo moge postati dobri kadri, s katerimi bomo znatno zboljšali našo borbo. Same besede ne zadostujejo: zato je treba dobro razumeti važnost nove organizacijske oblike, ki jo je vpeljala naša KP: celice žena.

Preko delovanja teh celic moremo odpraviti mnogo pomanjkljivosti. Važno pa je le, da jih pravilno postavimo in da se zavedamo njihove važnosti. Vsa partija mora čutili, da je obvezana prispevati k uspešnemu delovanju ženskih celic. Zelo je nevarno, če bi razumeli ustanovitve teh celic kot ločitev med ženskimi in moškimi partijskim sektorjem. Tovariši, ki vodijo sekcije morajo nuditi svojo pomoč temu novemu tipu celic in ne jih smatrati kot delo, ki pripada eni ali več tovarišicam. Te celice niso nekaj manj ali pa politično različne od drugih celic.

Zenske celice bodo morale razviti isto delovanje kot druge celice. Razlika bo ta, da se bodo tovarišice v teh celicah boljše usmerile k specifičnemu delu med ženskami, ki niso vpisane v partijo, prav posebno pa k delu v ASIZZ in drugih organizacijah, ki se bodo ali so že

ustanovile. V teh celicah bodo svobodneje diskutirale vprašanja iz vidika, ki najbolj zanima ženske množice, v teh celicah se bodo izučile v vodstvu množičnih in partijskih organizacij, pokazale bodo, kako neupravičeno je nezaupanje, ki ga do njih čutijo nekateri tovariši.

Velike važnosti je, da je v novih sekcijah vsaj ena tovarišica, ki vodi, zasleduje in koordinira delo komunistk v ASIZZ in da se preko nje vse sekcijski komitet zanima za delo na ženskem polju.

Cilji, ki si jih danes partija nalaga z ustvaritvijo ženskih celic, so: olajšati vstop v partijo precejšnje števila dobrih tovarišic, začeti z njihovo izgradnjo, napraviti iz njih dobre kadre, razširiti vpliv partije na ženske množice prebivalstva.

Nekaj odpora je in bo, kar bomo morali odpraviti. Ta odpor bomo našli med tovarišicami, ki mislijo, da so ženske celice nazadovanje in prav tako pa tudi med tovarišicami, ki mislijo, da je ta korak predolg za njihove sposobnosti. Prav posebno pa bomo našli odpor med tovariši, ki bodo smatrali, da predstavlja ta novost ločitev ter da ne bodo več imeli odgovornosti za delo med ženami. Prav tako bodo drugi tovariši, ki bodo ostali... z grenkimi usti, ker se bodo zaradi tega morali lotiti najtežjih del, ki so jih do sedaj izvrševale tovarišice.

Te odpore bomo premagali s pomočjo vseh. Tako bo naš delo vidno uspevalo.

Marija Barut-Casali

LIVODNIK LISTA "ZA TRAJEN MIR IN LJUDSKO DEMOKRACIJO."

FAŠISTIČNI ZLOČINCI SO PREKORAČILI VSAKO MERO

Nacionalistična buržoazna Titova klika je prispela, stopajoč po protisovjetski in protikomunistični poti, do logičnega zaključka: svoje protikomunistične dejavnosti do fašizma.

Note sovjetske vlade z dne 11. 18. in 29. avgusta 1949 so strgale krinko in dokončno razgalile klike Titov-Ranković kot skupno plačanih fašistov v rokah tuje kapitala. Titova skupina je skupina tipičnih provokatorjev. Ljudje kot Tito, Kardelj, Džilas, Ranković, ki se poslužujejo metod narodne in socialne demagogije v notranjosti dežele, da bi prevarali ljudstvo, ne morejo biti drugo kot postranski anglo-ameriškega imperializma, kot lutke in neposredni agenti pod imperialističnim vodstvom. S tem v zvezi zveni kot jasna in nemožna obožba deklaracija, ki se nahaja v sovjetski noti z dne 11. avgusta, kjer piše, da »večje trane vezi jugoslovanske vlade in glavne člane te vlade z taborom tuje kapitala.

Lenin je rekel nekoč: »Pregledajte dobro liberala in našli boste monarhista«. Če poskusamo uporabiti ta stavek za današnje dni lahko rečemo: »Pregledajte dobro jugoslovanske buržoazne nacionaliste, in našli boste tajne agente tuje kapitala.

Usmerjajoč notranjo politiko Jugoslavije v smeri preobrazbe v privesek tuje kapitala, je Titova klika likvidirala režim ljudske demokracije in ustanovila s pomočjo bonapartističnih metod v deželi politični fašistični, protidemokratski in protikomunistični režim.

Tak protikomunistični in protiljudski režim se lahko vzdržuje samo s vojskim in policijskim terorjem. Ni slučaj, da je Jugoslavija danes spremenjena v vojaško taborniško. Tito je izjavil še pred časom, ko je partizanska vojna proti Nemškim okupatorjem dosegla svoj vrh, da ima pod orožjem 300.000 mož. Danes ko ni vojne proti zunanjemu sovražniku, se nahaja v Jugoslaviji najmanj 800.000 mož pod orožjem in to samo v policiji in vojski, ne da bi tukaj štel tajno policijo in njene pomožne organizacije. Prav ta policijski in vojaški aparat je pa glavni stebel Tito v Jugoslaviji.

Buržoazno nacionalistična, zločinska klika Tito-Ranković je uničila Komunistično partijo Jugoslavije; ona je iztrebila, vrgla v zapore in izključila iz Partije vse one, ki so za prijateljstvo med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo ter svetlami ljudske demokracije, vse tiste, ki so za prijateljstvo med jugoslovanskimi komunisti in bratskimi

komunističnimi partijami. Nato je KP Jugoslavije nehala obstajati kot komunistična partija in je postala pomožni policijski aparat pod vodstvom šefa policije Rankovića. To je ameriška stranka.

Na področju gospodarske politike je Titova klika privredila deželo z prekinitvijo prijateljskih gospodarskih odnosov z ZSSR in deželami ljudske demokracije na rob gospodarske propada. Državni sektor gospodarstva je prenehal biti last vsega naroda. Sistem, ki danes vlada v Jugoslaviji, v njeni industriji, je državni kapitalizem, in privatni kapital se jača vedno bolj v mestih in predvsem na vasi.

Vse to pospešuje neomejeno izkoriščanje delavskega razreda in kmetov. Še nikoli ni živel delavski razred Jugoslavije v tako bednih pogojih.

Na vasi je dobil kulak neomejeno oblast nad revnimi in srednjimi kmeti. V svojem nagovoru v Skopju je Tito izjavil, da ni gospodarsko stanje tega ali onega prebivalca tisto, kar ga označi za kulaka. Po njegovi deficiji je kulak tisti, ki ne podpira njegovega policijsko, buržoaznega nacionalističnega režima.

Tito se je izpremenil v Titlerja

To so notranje-politični rezultati Titove klike. Obnovo kapitalizma v Jugoslaviji spremlja neposredna demagogija, po kateri bi naj bilo vse to izgradnja socializma itd. Socialna demagogija titovcev je po vsebini podobna kot kaplja kapljice demagogiji nemških fašistov. Ni slučaj, da kličevo jugoslovanski narod danes Tito, Titler; gar pomeni, da je za njih isto kot Hitler.

Politična linija, ki jo izvaja klika Tito-Ranković v svoji zunanji politiki, je primer najbolj nesramne in nelastne protisovjetske politike, ki jo lahko primerjamo samo s Hitlerjevo protisovjetsko politiko. Voditelji jugoslovanske vlade so prišli tako daleč, da trdijo, da vodi sovjetska vlada vojnouhuškaško politiko. Če jih poslušamo, se zdi, da niso anglo-ameriški imperialisti nečisti nove vojne, marveč Zveza sovjetskih socialističnih republik. Tudi vidimo do kakšnega prepada izdajstva sta prispela Tito in Kardelj. Da bi zasejali v jugoslovanskih narodih sovraštvo proti Sovjetski zvezi, arretirajo jugoslovanski fašisti, kot so to delali nemški fašisti, sovjetske državljane, ki živijo v Jugoslaviji. V zaporu jih podvržejo istim krutim mučenjem in izizmislijo nato vse mogoče provokatorske bajke, da bi pokazali jugoslovanskim narodom, da spleta

ZSSR intrige proti Jugoslaviji. Značilno je dejstvo, da je razlog za aretacijo sovjetskih državljanov in za njihovo preganjanje to, da so za prijateljstvo med ZSSR in Jugoslavijo in da soglašajo z znano resolucijo Informbiroja v pogledu stanja v Komunistični partiji Jugoslavije.

Tako zapirajo in mučijo sovjetske državljane na isti način kot jugoslovanske sams zaradi njihove demokratskega mišljenja. Sovjetska nota ugotavlja popolnoma pravilno, da so ljudje samo v Tsalarsovi Grčiji in Frankovi fašistični in španiji preganjani zaradi svojega demokratskega mišljenja; samo v teh deželah je smatrana resolucija Informbiroja uradno kot preverljiva dejstva. Da skupina Tito-Ranković izvaja isto politiko v Jugoslaviji ni slučaj, ker se ta klika v ničemer ne razlikuje od Tsalarsa ali Franka po svojem sovraštvu do komunizma in po fašističnem režimu, ki bi bil ustanovljen v Jugoslaviji.

Razen nemških fašistov ni nihče pokazal toliko sovraštva do svetovnega komunističnega gibanja kakor jugoslovanski fašisti. Nizkotnost jugoslovanskih fašistov prekašajo celo one nemških. Nacisti niso poskušali približati se nekaterim komunističnim partijam. Titova skupina poskuša razpresti provokatorske mreže proti raznim komunističnim partijam. Prav pred kratkim so titovci razširili po vsem svetu laž in kleveto proti slavni kitajski komunistični partiji ter poskušali podkati, da je na strani jugoslovanskih buržoaznih nacionalistov. Samo neumiljeni odgovor kitajskih komunistov je napravil konec tej nesramni provokaciji. Danes je jugoslovanske časopise — kakšen slučaj! — prenehalo razkazovati svoj »ajubezen« do borbe kitajskega naroda.

Sovražstvo do demokratskega tabora

Do kakšne mere sovražijo jugoslovanski fašisti junaško borbo komunističnih partij drugih dežel, kaže blato, ki ga izlivalo vsak dan na komunistične partije Italije, Francije in drugih dežel, s čimer dajejo svojo polno pomoč policistom Seibe in Julesa Mocha v njihovi borbi proti komunistom.

Eden od najbolj podlih zločinov jugoslovanskih fašistov je udar, ki ga so zadali v hrbet junaških borcev grške demokratske armade. Celoturski razbojnik sami so prizadejali manj laž grškemu narodu, kakor jugoslovanska fašistična banda do Tito-Ranković. V trenutku je postala borba grških partizanov

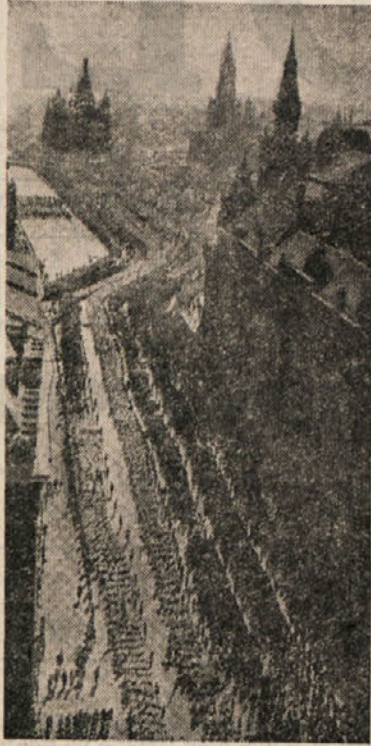
Moskva sred kopnega prostranstva

široko razprostira svoje roke,

Zavedna sebe in svojega poslanstva

na krilu zbira vseh plemen otroke.

OTON ŽUPANČIČ

PREGLED TISK A

Vratolomna gimnastika

Babića

V nedeljski številki Primorskega dnevnika bomo lahko uvideli Babića, kjer piše med drugim: »Proglasili so se za zaščitnike Sovjetske zveze, izrabljajo boljševiško partijo, marksizem-leninizem, protitarski internacionalizem itd.« Tisti, ki jih Babić napada so »mimofarmisti«. In ker so po njegovem »ekomimofarmisti« hinavci, ki so si po krivem prilastili vse te pravice in naslove izhaja iz tega, da je »on« prvi zaščitnik Sovjetske zveze, on je za boljševiško partijo, za marksizem-leninizem in protitarski internacionalizem. Mi smo na osnovi tega članka trdili, priča preganjanju in mučenju Sovjetske zveze in njeno boljševiško partijo itd. Zato ni Sovjetska zveza poslala diplomatskih pism v Beograd, nego na naslov Vidalić, kjer ga je popolnoma razkrinila zaradi zapiranja in mučenja Sovjetskih državljanov v znanih mušnicah v »Domu pristaniških delavcev 3. nadstropja«. Tako in podobno pričakujemo, da bo pisal Babić v bližnji bodočnosti, če bo šel sledno po svoji poti naprej.

Priporočljive počitnice za Babića...

Op.: Znano nam je, da se nahaja v ljubljanski nošniščni celi, trdi, da je Marks, Lenin, sin sovjetskega vodje, če bi se, če bi, itd. Nič nas ne bi začudilo, če bi v prihodnjih člankih Babić opisoval njegove »izvirne citate«, ki so v omno, pa je potrebno, da gre v več časa na obisk k temu ljubljanskemu Marksu in sinu sonca ter tam dokončno izgradi »svoja marksizem-leninizem.

Značilna doklada Primorskega dnevnika

V istem Primorskem dnevniku imamo tudi doklado, kjer so objavili zelo zanimive stvari, ki so čudnem nasprotju (taka nasprotja so samo v glavah norcev) pisarju Babiću. Naslov članka brez vsake zveze z vsebino in glasi: »Ruska propaganda pomeni odmeve sovjetskih not v insovnem tisku«. Zaman pa bi pričakovali, da bo članek prinesel vse primer takih oporejanj. V celotni članku ni niti en sam stavek, najmanj iz sovjetskih časopisov. Nasprotno pa je isti članek prepleten s pohvalami in komentarji vseh na naslov Titove politike. Njegove klike začeni od ameriškega znanega ministra Achesona, angleškega ministra Mac Neila, do najrazličnejših kapitalističnih časopisov.

Primorski prinaša izjavo nekakega ministra Mac Neila: »da kažejo ta gonja sovjetsko vlado, kršilca miru in kot nevarnost neodvisnosti majhne dežele.« Po pisanju Primorskega so postali angleški imperialisti v iskreni zaščitniki malih in vseh narodov. V bližnji bodočnosti pričakujemo članek Primorskega zgodovinski vlogi Angleškega kralja za zločinstvo »zaostaliha napada« kot so Indija, Južna Afrika, itd. Izgleda na osnovi pisanja Primorskega in po zaslugi Titove klike, da je tudi Jugoslavija sčena v isto vrsto »enakovrednih narodov kot so Bušmani in Hoti« tota ter druga plemena Afrike.

Primorski prinaša nadalje še ček iz New York Herald Tribune: »Ironija je, da o bateriji soškega propagandnega aparata« perjenje na Tita, ki ga obtožuje, da je krivicežen »afasist«, »desetletnik«, »odkar je Stalin s svojo kovi ženežemu Hitlerju« ko pospešil izbruh druge svetovne vojne.

Vsem je znano, da je Sovjetska zveza sklenila in sklepala nenadne pogodbe z vsako državo, ki proti vojni in za mir. Tudi v tujino je sklenila take. Nikakor ne s njo sklenila nobene zaveze, pogodbe, Primorski in kapitalistični tisk nam vedo celo povedati, da si Stalin in Hitler stisnila roko, čeprav se nista nikoli videla. V nedolhkih tednih Primorskega čakujemo večji članek o tem, so nacistične in sovjetske skupno korakale proti Jugoslaviji, Franciji, Norveški in pripravljajo skupno invazijo Anglije.

Primorski prinaša nadalje še ček iz časopisa angleških konservativcev Ekonomist: »Na podlagi praktične preizkušnje je Tito komunist.«

Nadalje piše Primorski: »Čili« objave teh citatov je pokazal, da ne metode uporablja sovjetska propaganda, kadar gre za Jugoslavijo. »J. B. Bol verodostojno« kot so Acheson, Mac NEIL, itd. vrsta kapitalističnih časopisov sebo v vprašanju enakoparstva malih narodov. Primorski trdi, ni mogel poiskati. Oni so tudi bolj kompetentni v vprašanju marksizem-leninizma in lahko odločajo kdo je komunist. Zaključek »ciljeva« Primorskega dnevnika pa je dobesedno: »da je popolnoma razumljivo, da je stala Sovjetska zveza čili« zahodnega tiska, ki razpolaga s PREPRICLJIVIM GRADIVO« nedemokratskem ravnanju napram nam in neodvisni suvereni državi...« Zaključek »ciljeva« (titovcev je torej, da so dali »ciljeva« realistom PREPRICLJIVO VO proti Sovjetski zvezi.

REŠNICNOST IN SANJE

»Na prvi pogled bi se zdelo, da smo danes sami in mnogi med tisti, ki nas klevetajo, pravijo tako; toda dejansko ni res, da smo sami. Z nami je večina ljudstva vzhodnih držav in naprednih narodov vsega sveta.

Tito upa, da bo postal središče, popek sveta. V resnici pa je moral ponižno prositi posojilo v New Yorku, da brani na nogah svoj nacional-socializem. Ameriški bankarji so odobrili za tak »socializem« 20 milijonov dolarjev.

»Mi bomo sklenili to posojilo z Mednarodno banko in z drugimi bankami, če nam ga bodo dale...« Tako je »središče sveta« le san imperialističnega dojenčka Tita.

3. Hitlerjevska skupina z one strani Atlantika

Kdo je bil v ameriški skupini Hitlerjevih prijateljev? Del te skupine so tvorili izolacionisti, ki niso hoteli intervencije Združenih držav v evropsko vojno na strani demokracije in proti Hitlerju. Oni so nasprotno goreli v želji, da mu nudijo vso pomoč v vojni proti demokraciji in Sovjetski zvezi. Del te skupine Hitlerjevih prijateljev v Ameriki so bili nazadnjaški politiki, ki so hoteli uvedbo fašizma v Združenih državah.

Podpirali so jih voditelji močnih monopolov, ki so finansirali obnovo nemškega vojaškega stroja. Oni sami so se držali skriti za zavetnimi, a predstavljali so jih »businessman« manjšega formata. Kdo je tvoril jedro te klike? To so bili Herbert Vandenberg, njegov prijatelj William Castle, senator Arthur Vandenberg; poslanec ZDA v Parizu in Londonu, J. P. Kennedy in William Bullitt, poslovavec Charles Lindbergh, brata John in Allen Dulles, fiskalni magnet Randolph Hearst, senatorja Wheeler in Holt, poslanca Fish in Day. To skupino so vodili predstavniki monopolov: Winthrop Aldrich (finančna skupina Rockefeller), Sosthenes Behn (skupina Morgan), Alfred Sloan, James Mooney, William Knudsen (General Motors), Victor Emanuel (skupina nazvala »de Cleveland), William Rhodes Davis, znani predstavniki petrolejske industrije, Robert Wood.

Večina teh imen je dobro znana. Nekateri drugi člani klike so vendar zelo tipične osebnosti, čeprav so manj znani.

William Castle je bil od 1917. do 1919. leta ravnatelj zveznega urada Rdečega križa Amerike, ki je bil ob koncu prve svetovne vojne in v prvih povojnih letih eden izmed splošnoznanih centrov in organizacijsko žarišče borbe proti Sovjetski zvezi. Znano je, da je to borbo vodil med drugimi tudi Hoover, William Bullitt in Loy Henderson pa so se je udeležili kot agenti obveščevalne službe. Leta 1919. vstopi Castle v državno tajništvo. Pod Hooverom zavzema mesto pomožnega državnega tajnika, poslanika na Japonskem in namestnika državnega tajnika.

Kennedy je predsednik bančnega sveta ter je zelo spreten v borznih mahinacijah in spekulacijah. 1937. leta je bil imenovan za poslanika v Londonu, kjer je stopil v tesne stike s klico Clivden: Astorji, Hallifaxom, Hoarom in Chamberlainom.

Ob 10. obletnici druge svetovne vojne

Ameriški imperialisti so pomagali Hitlerju sprožiti vojno

W. R. Davis je značilni predstavnik petrolejske industrije, ki je investirala znatne kapitalne v Nemčiji. On je bil neuradni poslanec Hitlerjevske klike v Ameriki. On je bil sorojenec Goeringa, s katerim je preperel septembra 1939. naert, da bi zagotovil poraz Roosevelta na volitvah 1940. Ko je Hitler že napadel Poljsko, je Davis prodal Nemcem svoja petrolejska podjetja v Mehiki. »New York Times« je januarja 1941. leta poročala o teh Davidovih mahinacijah.

Victor Emanuel je magnat letalske, ladjedeljske, kovinarske, električne in plinske industrije iz skupine Cleveland. On je že dolgo časa povezan z mešano nemško, angleško, ameriško banko Schroeder. Vloga te banke v ustvarjanju tesnejšega sodelovanja med nemškimi in ameriški monopolji je znana. Zato je razumljivo, da je Victor Emanuel danes ravnatelj dveh ameriških podjetij: I. G. Farbenindustrie (General Aniline and Film Corporation ter General Dyestaff Corporation). Ko se je pred vojno ta industrialc in bankir vrnil v Ameriko, po šestletnem bivanju v Angliji, je postal eden izmed stebrov nazadnjaške Hitlerjevske klike v Združenih državah.

General Robert Wood je dobil za nalogo vodstvo Panamske železnice, ker je bil v vojaški službi. To je bila prednja postojanka ameriškega imperializma na področju kanala. Ko je zapustil vojaški stan, je vstopil v izvozno družbo Sears, Roebuck and Company v Chicagu. 1938. leta je bil predsednik upravnega sveta te družbe, eden izmed ravnateljev Illinois Central Railroad, ki pripada skupini Harriman, in član upravnega sveta borze vrednosti v New Yorku. Bil je goreč pristaš »pomirjenja« za ceno prepustitve cele Evrope Hitlerju in po potrebi tudi Južne Amerike. Tekom druge svetovne vojne je bil izvoljen za predsednika fašističnega odbora »Amerika predvsem«.

Nepotrebno pa je govoriti o vlogi Lindbergha, Bullitta, Hoovra, Vandemberga, Wheelerja in podobnih, ki so dobro znali kot divji sovražniki demokracije in Sovjetske zveze ter kot fanatični poborniki reakcije in fašizma.

4. Ameriški zavezniki Hitlerja na delu

Naert za pomoč Hitlerju, ki je bil izdelan na konferenci v San Francisku, je predvideval točno določeno akcijo na področju notranje in zunanje politike Združenih držav. Skupina konspiratorjev je naredila vse, kar je bilo v njenih močeh, da bi pomagala Hitlerju, da uresniči svoj roparski naert.

Ze tri dni po konferenci v San Francisku je Hitlerjevski agent Vieček sporočil uredniku Liberty Magazine, profasističnemu glasilu, da bo pisal v sodelovanju s poslancem Hamilton Fishom članek, kjer bo podpiral one, ki zahtevajo, da se doda ustavi Združenih držav zakon, ki bo predvideval referendum za primer vojne napovedi. To je bila važna točka v programu Hitlerjevske klike, ki je hotela preprečiti udeležbo Združenih držav v enotni fronti proti napadalcem. V tem smislu je bil postavljen tudi predlog na kongresu. Vandenberg je bil eden izmed glavnih pobornikov, ki so podpirali z vsemi silami ta predlog v januarju 1938.

Februarja 1938. je Hitler proglasil javno svoje cilje kar se tiče Avstrije in Sudetov.

Ravno tako je februarja Standard Oil (Rockefeller) sporočila I. G. Farbenindustrie popolno tehnične podatke o proizvodnji butilnega kavevka. Industriji jeklene industrije se so odločili, da pospešijo pogajanja v pogledu njihovega pristopa evropskemu jeklenemu kartelu. Pogajanja je vodila Ameriška družba za izvoz jekla. V tej družbi se nahajajo United States Steel Corporation (Morgan), Bethlehem Steel Company (Kuhn, Loeb and Co.) in konzorcij skupine Cleveland (Republic Steel Corporation ter Wheeling Steel Corp.). Evropski kartel so vodili Nemci in pristop ameriške jeklene industrije je moral silno pojačati položaj nemškega imperializma v Evropi.

(Nadaljevanje sledi.)

M. GOUSS

VATIKAN - STEBER SVETOVNE REAKCIJE

Nasilje Vatikana je oviralo pot napredku

Kršćanstvo, ki je nastalo kot versko gibanje proti socialnemu zatiranju suženjske dobe, je bilo v svojih prvih začetkih nosilec ne le socialnega in gospodarskega, temveč tudi kulturnega napredka. S svojim naukom, da so pred Bogom vsi ljudje enaki, je krščanstvo kmalu razveljavilo najhujše plosi tedanjih civiliziranih narodov zlasti ke najbolj zatirane, to je sužnje.

Kršćanstvo, ki je zadobivalo vedno trdnješi in bolj organizirano obliko, je bilo v prvih stoletjih našega stotja napredna v vsakem pogledu. Predvsem je novi pokret širil med široke množice novo kulturo ter s svojimi naprednimi idejami rušil staro suženjsko družbo. Ono je bilo tisto, ki je poleg dotoka mišlinskih narodov in napredka proizvodnih sredstev ustvarjalo novo dobo — fevdalizem.

Z milanskim edikom leta 313. po št. je postala krščanska vera od države priznana enokrajna vera v rimskem cesarstvu. S tem je bilo krščanstvu dana možnost, da svedočno širi svoje ideje, ki so bile mnogo naprednejše kot po dotedajni poganstvu. V resnici je krščanstvo v kratkem izpodrinilo zaostale ideje poganstva, ki so temeljile v naravnem suženjskem redu, in postalo je v zgodnjem srednjem veku napredna kulturna sila, ki je širila poleg Kristusovega nauka tudi dolino omiko med mlade barbarične narode.

Toda že koncem VI. stoletja začelo izgubljati krščanstvo svoj napredni značaj ter se vedno bolj po svojih predstavnikih — papazu in škofih duhovščini — začela mehanično v posvetne zadeve in se borila za oblast in bogastvo. Papež Gregor I. Veliki, ki je izhajal iz visoke plemiške rodbine, je v pripravi, da bo Kristusova cerkev razveljavila svoj vpliv le v oblasti in bogastvom, je začel utrjevati posvetno oblast rimske cerkve in širiti njeno fevdalno posestev v Italiji in v eni nj. Od tedaj nastopa krščanska cerkev kot odločilen činitelj nove fevdalne družbe, a njeni predstavniki, papeži, škofje in višja duhovščina kot poseben fevdalni razred, ki prav tako kakor plemstvo zemljinske gospoda izjemajo neopodnebne kmete in ostale zatirane ljudi.

Tudi kot kulturni činitelj postaja krščanstvo, kot zagovornik izkoreninjenega razreda, vedno bolj razjadnjaški ter zapada v mračnino. Kmalu se namreč tudi proti fevdalizmu pojavijo napredne strukture, ki jih fevdalizem v njihovem gospodarskem in kulturnem razvoju. Svobodna evropska mesta postajajo zaradi svoje gospodarske moči in zaradi naprednejših idej kmalu nevarne vladajočemu slojem plemstvu in duhovščini. Pri njih in proti vsem naprednim idejam tedanje dobe se obrne jeziva krščanska duhovščina, ki skuša z ognjem in mečem zatreti napredne ideje.

Čeprav je bila v prvih stoletjih našega stotja književnost in kultura splošno zelo razširjena zlasti po Italiji in v Bizancu, je v nadaljnjih stoletjih vedno bolj omejevala na malo ljudstvo in delno izobrazbe. Pomembne zamostane, dočim prepletenost je skoro 100%. Pač je ta kultura začne razvijati razred mladega nastajajočega razreda. Ustanove se prve univerze v Parizu (Sorbona), Pragi (Karlova univerza), Bologni in drugih mestih. Razvijajo se vse znanosti posebno se literatura in medicina.

Ta nevarnost naproti, ki preti plemstvu privilegije duhovništva in plemstva, se slednji z vso silo upro. Vatikani, ki je postal v teku stoletja največji fevdalni posestnik in ki se bori s cesarjem in posvetnimi knezi za oblast nad Italijo in drugimi deli evropskega kontinenta, se zdeli začne neizprosno boj proti vsem naprednim idejam in znanstvenim izledkom. Zdravnikom preprečuje operacije bolnikov, češ da bi umrli ne sme posegati v telo, ki je Bog ustvaril. Vsakega, ki bi hotel operirati bolnika, zadene kazen izobčenja. Nasprotno pa dovoljuje servek zdraviljen takih z motilnimi, z zaklinjanjem ter s čarobnimi zdravili, katere pripravljajo razni mazači. Tako zdravijo rane s pijačo, zdeli črni, kolero ali druge bolezni s krvjo krstac, s kremi dikami črne mačke, z kremo mladiko odrezano v kresni noči in podobnimi zavrili. Vse to je bilo skozi ves srednji vek in še danes v novi vek, a celo danes najdemo ponekod ostankne te srednjeveške zaostaliosti.

Nasledstvo zdrave, napredne znanosti se razvija med srednjeveškim duhovništvom, zlasti v samostanih benediktinske sholastiki, ki skuša vse življenje plove razlagati z izreki sv. pisma ali pa s špekulacijami, ki so na podlagi razmišljanja. Nikomur pride na misel, da bi se s

Prilid Slovenov na Jadran

Vsaka vas ima svoj glas

STALNOST BURJE, LEDA IN ZIME V LONJERJU

Čoki - begunci pred Turki - Kje je moja pipa? - Ljubezen in podoknice Juca, si prnesla pluča? - Psička je pjela palento, p'sek pa karamone...

Kakor ima vsaka vas svoj glas, tako ima tudi vsa posebnost prilike in svoje značilnosti. V enem izmed prejšnjih poglavij smo omenili, da je nedaleč od Trsta Jezero na vrhu kraškega griča, katero je vedno brez vode, da je pod istim gričem Boršt brez leza in celo Dolina na strmen poboju kraških obrov. Danes pa imo izvedeli še eno novost in sicer, da je neka vas, prav blizu mesta, kjer vodi prav dobro grozdje in je seveda mnogo zlahkne Noetove kapljice in a je v tej vasi in okoli nje vedno Burja, Led in Zima. Morda bi si kdo mislil, da je kaj takega nemogoče in vendar je mogoče. No, da ne bi pa morda bil kdo v skrb, bom takoj povedal, da so Burja, Led in Zima je hišna ali rodbinska ime, na vas o kateri govorim pa leži v sončen zavetju in se imenuje Lonjer.

Prav gotovo je Lonjer več ali manj znan slehernemu prebivalcu naše evropske države, če pa morda kdo ne ve kje je ta vas in kakšna je, bom napisal o njej nekaj vrstic.

Lonjer leži v ozki a prijazni dolinici vzhodno od Trsta med Ključem in Katlanom. Vas je stisnjena ob poboju kraškega griča. Ulice so ozke ter hiše razvrščene druga nad drugo kot latniki v vinogradu.

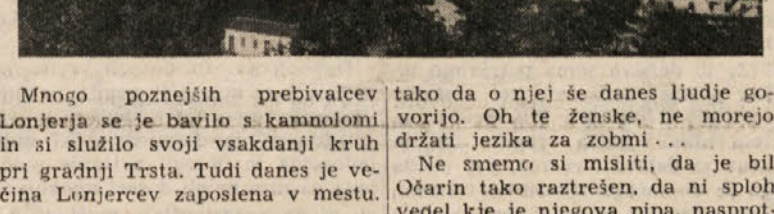
Ozka dolinica je vsa v zelenju. Skrbno je obdelana. Vse polje je vinogradov in sadovnjakov. Poleg trte je v okolici vasi največ sliv oz. češpelj.

O nastanku Lonjerja pravijo starši naslednje:

Pred davnim časom se je priselil pod Ključ neki starek, ki je prišel (morda pribežal pred Turki) nekele od Albanije. Nastanil se je ob nekem hrastovem oku. Bil je velik in močan. Ljudje iz okoliških vasi mu niso vedeli imena, zato so ga kratkoma imenovali Čok. Razumljivo je, da ni bil sam, niti da ni bil tako strašno star, če se misli, da je ustanovil družino katere potomci so današnji Lonjerji. Še danes se imenuje mesto, kjer je imel svoje bivaljske omenjeni Čok pri Starcu; v Lonjerju pa je še vedno dosti Čokov.

Pravijo, da so bili tudi njegovi prvi potomci pravzaprav Čoki. Bili so močni, govori orjaki. Do danes se je ohranila pravilica, o nekem strmen Tinčetu, ki je naložil več gnoj na karjolo, ki jo je sam peljal, kot pa ga naložijo danes naši kmetiči na voz, ki ga pelje krava ali vol.

Lonjerji so bili že od nastanka predvsem poljedelci in pastirji. Imeli so svoja polja in pašnike ce-

Mnogo poznejši prebivalci Lonjerja se je bavilo s kamolom in si služilo svoj vsakdanji kruh pri gradnji Trsta. Tudi danes je večina Lonjercev zaposlena v mestu.

Stari Lonjerji so bili pridni pri delu. Vinogradniki so prebivali skoraj vse leto v svojih vinogradih. Bili pa so strastni kadičji. Še danes vedo povedati o nekem Očarinu ki je okopalval trte v vinogradu ter imel pipo v ustih. Ob gotovi priliki je hotel kaditi, toda se ni niti spomnil, da ima pipo v ustih. Vse žepce si je pretipal in vse preiskal, ker pa je ni našel, jo je šel iskat domov. Preiskal je že vse omare ko je prišla njegova žena v sobo ter ga vprašala, kaj dela. Odgovoril ji je, da

Pok. Andrej Batič, delavec, vodja „Judskega odra“ in pevovalca v Lonjerju iz let po prvi svetovni vojni.

tako da o njej se danes ljudje govorijo. Oh te ženske, ne morejo držati jezika za zobmi...

Ne smemo si misliti, da je bil Očarin tako raztresen, da ni sploh vedel kje je njegova pipa, nasprotno bil je zamišljen v trte — in seveda v dobro kapljico...

Lonjerji so vedno pazili na svoje trte. Niso se zadovoljili le z okopavanjem in drugim negovanjem — širopljenjem in zvepljanjem takrat se niso poznali in tudi ni bilo potrebno — ampak so varovali grozd, tudi pred točo. Čim so se jeli porajati proti njihovi vasi grdi sivi oblaki so tekli domov po svoje možnarje in dajše k „Judovcu“ strelišču v zrak. Deljali so, da streljali v oblake. Pravijo da so vselej odpodili točo. Odkar jim oblasti ne dovolijo streljati v oblake pa se pogostoma dogodi, da jim toča uniči mnogo pridelek. Andrej Kjuder trdi, da če bi on sam letos streljal v oblake, da bi prav gotovo toča ne bila vsega pridelek uničila...

Nekdo je živel v Lonjerju neki Vane Mesjakov. Pravijo, da je imel lek s katerim je kače prigrlil k sebi Samozavajal je in že so prilezle iz luknji. Vsako poletje je ob nedeljah uganjal po gostlinah v vasi prave akrobacije s kačami. Takrat je namreč prihajalo ob nedeljah mnogo Tržačanov v Lonjer. Vane pa jih je zabaval. Navdušo je prišel v gostilno, kot, da bi ne bilo nič posebnega. Kače je nosil v nedrih. Ob gotovi priliki pa je zavajal in kače so kot na ukaz (tako) zleze iz nedrih. Lahko si predstavljamo kak cirkus je nato na-

stal v gostilni in kako so vriskale mestne gospodične, ko jim je ovil kačo okoli vratu... Seveda je Vane s tem poslom zaslužil tudi lepe denarce.

Kot po vseh vaseh, tako je bilo tudi v Lonjerju svojčas mnogo starih navad in običajev. Do danes se je ohranila navada, da gredo pevci, lantje in dekleta na predvečer poroke kakšnega Lonjerca ali Lonjerke zapeti „podoknice“. Navadno pridejo pod okno, kjer sta ženin in nevesta v večernih urah zelo potihoma. Skoraj polglasno jim zapoje tisto znano pesem: „Dve leti in pol midva sva se ljubila (ne vem kar, ko je ženin in nevesti pri srcu ed sta se ljubila veliko več, kot pa dve leti ali pa tudi če sta se šele pred kratkim spoznala...)“ nato malo glasneje: „Če tma noč se je stani- la in še nekatere druge pesmi vedno glasneje, nakar pridita iz hiše tudi ženin in nevesta. Ženin postreže pevce z domačim vinom, nevesta pa jih obdari s konfeti.

Ze od nekada so bili Bazovci zelo obašni. Smatrali so se za mnogo naprednejše od Lonjercev. Kaj z užitek om jih držali z zbadljivko: „Juca si prnesla pluča“. Seveda ni bila ta zbadljivka po volji Lonjercem ne glede na to če so jim res dopadla pluča. Tuhtali so, kako bi ugnali ponosne Bazovce.

Spomin padlim partizanom

Nekega dne je bil neki Lonjerec v Bazovici in je slišal, da so v neki hiši tožili, da jim je psička pojedla palento druge pa niso imeli in so bili seveda lačni... „Aha, si si mislil prebrisan Lonjerec, sedaj je prilika, da povemo Bazovcem kaj jim gre.“ In res začeli so jih dražiti z zbadljivko: „Psička je pjela palento“. Razumljivo je, da so bili Bazovci radi tega zelo jezni, a Lonjerji so se jim tako hudomušno smejali zavedajoč se, da jim vračajo milo za drago. Ker so se Bazovci tako jezili, so znašli Lonjerce zanje še eno zbadljivko in sicer: „Pes je pojedel Bazovcem karamone (makarone)“.

DOLANC MILIVOJ

Samova država je bila nekaka zveza več manjših držav, porojena iz nujne potrebe zaradi nevarnih sosedov. Zato je tudi Karantanija, kot del Samove države, obdržala gotovo samostojnost, med drugim tudi svoje domače vojvode. Prvi karantanski vojvoda, ki ga omenja zgodovina v 30 letih VII. stoletja, je bil Valuk. Po razpadu velike Samove države v njene sestavne dele, je tudi Karantanija postala samostojna in se kot taka ohranila ne kako 100 let.

Karantanija je torej bila prva in doslej edina popolnoma samostojna slovenska država, brez vsake zveze s katerokoli drugo državo. Zato ne bo odveč, če se malo bliže seznanimo z njenimi razmerami.

Točne meje Karantanije nam niso znane; obsegala pa je razen vse Koroške in tja do Donave tudi velik del Kranjske in Stajerske ter Krasu.

Zunanje-politični položaj Karantanije, posebno spocetka, nikakor ni bil rožnat. Obrska sila je bila če ne uničena, pa vsaj močno oslabiljena in ni mogla za daljšo dobo ograjati samostojnosti Karantanije. Kna-ko se Karantanec ni bilo bati niti Bavarcev niti Frankov, ki so morali po porazu pri Wogastigradu opustiti vsako misel na nadaljne napade na Slovence. Tera dolgotrajnejši pa so bili boji z Langobardi v Furlanski ravnini, o katerih nam mnogo poroča langobardski zgodovinar Pavel Diakon (725-799), rodom Warnefrid iz Cedadu, ki je pozneje vstopil v samostan kot diakon ter se posvetil spisovanju langobardske zgodovine. Sicer je zapisal v svoji „Zgodovini Langobardov marsikatero ačebelov v čast svojim rojakom, vendar nam prav mnogo poroča o naših pradedih tedanjih časov.

Vse izgleda, da so Karantanci hoteli zasedeti Furlanijo in jo zaradi ugodnega podnebja tudi naseliti. Srečno so zagospodarili po vsem hribovju do roba Furlanske ravnine, v ravnino samo pa niso mogli prodreti. Ze Bizantinci so v varstvo proti prodirajočim Slovcem in Obrom zgradili ob robu Furlanije vojaško obrambo črto, ki so jo pozneje Langobardi še izpopolnili in utrdili; odtod tudi njeno ime *alimes langobardicus* (glej zemljevid). „Limes langobardicus“ je sestajala iz sistema utrjenih gradov, gradišč in sotesk. Njeno središče je bilo v starorimskem Forum Julii, ki so ga furlanski Langobardi prekrstili v Civitas, t.j. mesto. Iz tega so Slovenci izvajali ime Cedad, Italijani pa Cividale. Cedad je bil tudi sedež langobardskih vojvod.

Ko je langobardski vojvoda Vektari moral leta 664. na kraljev dvor v Pavijo, so Slovenci izkoristili priliko in vdrli proti Cedadu, da bi ga zavzeli. Toda Vektari se je tedaj že vrnil, napadel Slovence pri Brisach (Brischis v občini Podbojane - Pulfero v dolini Adiče) in jih zavrnil.

Leta 706. so Slovenci zopet prodrli proti Cedadu in se utaborili na strmi gori pri Cedadu, ki bi po opisu Pavla Diakona mogla biti gora Spik nad Cedadom. To se je zgodilo, a je dalo povod veliki nesreči na Furlanskem. Res je bila tedaj uničeno vse furlansko plemstvo s Ferdulfom vred.

Za vladanja Ferdulfovega naslednika Pemona so Slovenci prodrli leta 720. celo daleč v Furlanijo. Pri kraju Lavariano (južno od Vidma) so se Slovenci in Langobardi trikrat spoprijeli. Izgleda pa, da do odločitve le ni prišlo, ker so sklenili mir kar na samem bojišču. Vendar je pa ta dogodek odločil mejo med Furlani in Slovenci; prvi so si obdrali ravninske predele, medtem, ko so gorske kraje prepustili Slovcem; „limes langobardicus“ je postal tobre meja med Karantanci in langobardsko državo, obenem pa tudi gozupadna jezikovna meja Slovencev, ki se je ohranila skoro v celoti do današnjih dni.

O kakih nadaljnjih spopadih nam Pavel Diakon ne poroča več; pač pa piše, da so Slovenci napredovali v Furlansko ravnino mirnim potom kot poljedelci in so naseljevali kraje preko Palmanove vse tja do Tilmonta (Tagliamento), kar nam še danes dokazuje nebroj slovenskih krajev nih imen (glej zemljevid).

V splošnem smo doslej obravnavali malone izključno samo razmerje Slovencev do zunanega sveta, nismo se pa skoro nič dotikali njihovega notranjega življenja, kar bomo malo temeljiteje storili na tem mestu.

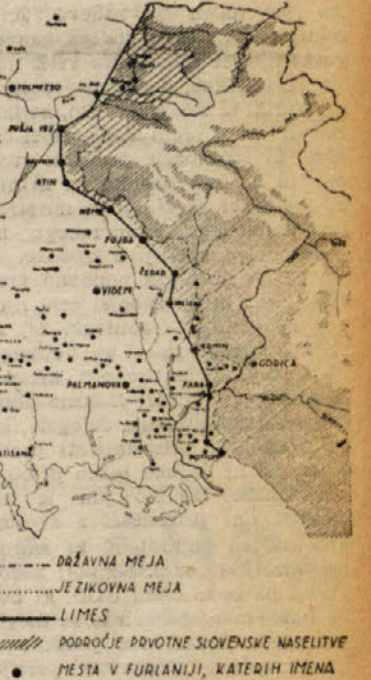
Dr. Josip Korošec začneja svoje delo „Staroslovenska grobišča v severni Sloveniji“ (1947) z besedami: „Staroslovenska arheologija, posebno del, ki raziskuje zgodnji srednji vek, je pri nas še v povojih. Po vsej pravici nam to zamerjajo tudi, posebno slovanski znanstveniki.“ in dalje niže: „Sele

v novejšem času se kaže pri nas večje zanimanje za te najdbe, a tudi le pri pojedincih.“ — Mož ima popolnoma prav in res je tudi, da smo glede virov o preteklih časih naše zgodovine navezani na tuje viire, raztresene vrhutega se po najrazličnejših znanstvenih listih; res je, da so naši zgodovinski spomeniki, stari akti itd. raztreseni povsod, izven naše domovine (Graz, Dunaj) in so nam čisto skrajno težko ali sploh niso dostopni. Spominjam se na tem mestu, da mi je pok dr. I. M. Čok omenil, da postoji pri nas v Trstu nek „Diplomatski arhiv“, iz katerega bi mogli črpati mnoge zanimivosti iz naše preteklosti, da pa ta arhiv doslej še ni bil dosegljiv nobenemu slovenskemu zgodovinarju... Zato se bomo pri obravnavi tega poglavja še prav posebno opirali na „Zgodovino Slovencev“ Milka Kosa, ki je — čeprav silno zgodoeno — vendar najodobnejše delo te vrste.

Najin življenja brez urejene državne organizacije in enotnega vodstva, kakršni je bil v veljavi pri Slovanih v njihovi pradomovini in ki je bil po svoji družbeni obliki praprimarni, združeni v novo domovino. Stalni najožji stiki z drugimi narodi so pa prvotno družbeno življenje Slovencev v temelju spreminjali.

„Kot osnovno družabno edinic, ki so jo naši predniki prinesli iz vino, smemo smatrati rod. Vsi, ki so Zakavkazja s seboj v novo domobilo istega rodu, so živel kot enokrajni člani ene hišne skupnosti. Več rodov, združenih po krvnem sorodstvu in kultu skupnih božanstev, spada pod okrilje enega bratstva. Redovno na čelu stoji starost ali staršine. Večje edince, ki družijo po kulturnih, krvnih, gospodarskih in političnih interesih povezane rodove, so župe z župani na čelu. Zupna središča so utrjena gradišča. Mogel je pa tudi en sam rod imeti svoje župo“ (Kos). Prvi se naziv „župan“ omenja leta 777. (Japan qil vocatur Physso, kar pomeni: župan po imenu Fiso).

Znčnilo je, da se je ta družbeni red ohranil pri Jugoslovanih celo v današnje dni; tako najdemo še danes v Srbiji in deloma tudi drugih „ezadrage“, t. j. skupine krvnih sorodnikov, živčih v skupnem gospodarstvu in pod vodstvom „kneza“, izvoljenega od zadrugov. Vsi, zadrugani so enokrajni in priznavajo skupno zadržno last (zemlja, poslopja, živina itd.). Te ezadrage bi nekako odgovarjale staroslovenskim „rodovom“.

Prve trije državne oblike so prešli Slovenci že od Obrov, a močno so bile izpopolnjene v Samovi državi (knez Valuk); zato smemo sklepati, da je bila samostojna Karantanija urejena vsaj v glavnih oziirih že po novem državnem redu, ohranili so se pa še mnogi demokratični običaji, prineseni iz pradomovine.

Z uvedbo novega družbenega reda so pa nastali različni družbeni sloji: v Karantaniji si mogli najti sužnje, nesvobodnjake, svobodnjake in plemiče. Kos pravi: „Obrsko gospostvo je ponekod ustvarilo nedvomno odnose, ki jih moremo primerjati strogemu suženstvu... Ko je ponehala obrska oblast, ni zgini pri Slovenci stan sužnje in nesvobodnih vobče. Pretirano se mi pa zdi predpostavljati, da je obstajala pri Slovenci večina naroda iz sužnje, ali da je bila hlapčevsko razpoložena... Jedro staroslovskega poljedelskega prebivalstva obstoji iz svobodnih.“

Glede nesvobodnjakov in sužnjev je Kos mnenja: „Med nesvobodne staroslovenske družbe je nedvomno prešel vsaj del starega prebivalstva, ki so nanj Slovenci ob svojem prihodu v novo domovino našli in mu v večji ali manjši meri odvzeli svobodo. To predsvoslovno prebivalstvo je bilo krščanske vere, zato pomeni še danes ponekod beseda krščanica toliko kot dekla. Vojni ujetniki, dalje Slovenci, ki so kakoroli izgubili svojo svobodo, in kupljeni sužnji so mogli tvoriti prav tako znaten del staroslovenskih nesvobodnikov.“

Plemstvo se je ustvarjalo iz vrst svobodnjakov, ki so se dvignili nad svoje sorvstnike zaradi rojstva, bogastva ali pa tudi po službenem položaju. To domače plemstvo se je ohranilo še dolgo pod frankovsko oblastjo.

Družbeni red v Karantaniji moremo torej označiti kot pol suženjski, pol fevdalni red.

BREJSKI

PREŽIHOV VORANC

SAMORASTNIKI

Karničniki niso bili znani le kot zmoezn in mogočen rod, pač pa so bili znani tudi po svoji osebnosti, trdnosti in samoljubnosti. Ta lastnost jim ni bila vcepljena le odd prvotnega njihovega ognjišča, marveč so jo rodile tudi mogočne žentive: karniške gospodinjne so bile iz samih mogočnih hiš bližnje in daljne okolice; celo čez Dravo so bili Karničniki v sorodu z imenitnimi hišami. Pri hiši se je košatil nup, ki je mnogo pripomogel k žalostnemu koncu Karnic. Moja zgodba se ne pričena pred kakimi sto leti, ko je gospodaril predzadnji Karničnik, ki je imel troje otrok, dva sina in eno hčerko. Kot po navadi je bila huda namenjena najstarejšemu sinu Ožbeju, nato ga je dal oče naučiti pisanja in branja; da se nauči nemški, ga je še čisto mladega dal tja za Svinec, razen tega ga je tudi opustil vojaške službe.

Ko je bilo Ožbeju dvajset let, je prišla k hiši za ibrično Huda-bivška Meta iz belanskih globač. Hudabli so bili kajzarji, ki so se preživljali z dinarstvom, z divjim lovom, s kresanjem smole in s prodajanjem črnega oglja. Zaradi tega in pa ker je bila bajta zmeraj polna otrok, so bili na slabem glasu, čeprav so bili pošteni kot druga sosesčina. Še dandanašnji je huda bit širokark: takrat pa v starih časih, ko ni imel ubogi človek sploh nobene pravice, je bila revščina še hujša in smrtonosnejša. Najbrž so jim iz tega vzroka dali tako zlobno ime. Otrokom so bili Karničniki boti.

S sedemnajstimi leti je postala Meta najlepši deklič v vsej fari in gotovo tudi v celi v Podunji. Bila je srednje velike postave, belega obraza, plavih oči in temnih, ko konopla dolgih las; njena koža je bila žametna, njena postava kot tisa na Obirju. Njena botra, karniška gospodinja, je hitro spoznala, v kaki nevarnosti je mlada iberčnica Meta. Zato jo je navajala k samozatajevanju in pokori, da je morala moliti več rožnih vencev, kakor pa ostala družina.

Meta se ni dobro prestopila sedemnajsta leta, ko je že postala široka z Ožbejem.

Pri hiši je bilo, kakor bi udarila strela. To je bil nezasišlan dogodek in dva dni ni bil nikomur dišala. Nad hišo je legla strašna mera: „Sramota za Karnice...“

Hudabivnico je strah stiskal za grlo. Karničnik pa je nadaljeval: „To je prva stvar, ki smo jo na ta način uredili; druga pa je pokora. Ti veš, kako se take reči že od nekada kaznujejo. Včasih so vladuge pred cerkvami privezovali na sramotni steber. To je bila huda pokora. Zmenimo se, katero kazni ji nalčimo. Poleg tega odločam še jaz, ker sem ji boter ter narodnostjem njene očeta.“ — Ožbeja sem že sam kaznoval, da od smrti ne bo pozabil.

Mož je govoril, ko da bi drva cepil. Njegov obraz je bil neizprosen. Njegov pogled sovražen. Hudabivki so od strahu sklepetale čeljusti, mislila je na kajžo, na svojo staro mater in na troje mladih kljunov. „Jaz ne vem, jaz nič ne vem, oče Karničnik...“

Toda Karničnikov sodni glas je nadaljeval: „Povesno in večno sramoto.“

„Povesno in sramoto, to pokoro sem ji namenil. Pokora mora biti, da se zadosti časti hiše, ki jo je nesrečna Meta oskrnila.“

Nato se je pričela pripravljati starodavna rihita, po kateri so po mogočnih hišah kaznovali prešutstvo. Gospodinja je pogrnila mizo z belim prtom. Karničnik je položil na mizo slannico lanenega prediva. Nato je zalical iz dimnice z ukazujočim glasom: „Ožbej!“ In sin, ki ga ni bilo prej nikjer videti, se je privlekel v dimnico in se zrušil na klop pri peči.

Gospodinja je prignala Meta in jo posadila k mizi, da je bila obrnjena proti božji matri v kotu. Njeno lice je bilo zabuhlo od izjokane žalosti, oči pa krvave od pekočih solz.

„Mati, mati,“ je zajokala Meta, ko je zagledala staro Hudabivko, in se ji hotela vreti v naročje.

Telo stare Hudabivke se je treslo kot v smrtnem krču; tako zavedajo se hčérine krivde in svoje siromašnosti pred karniško mogočnostjo, je potlačila svojo materinsko ljubezen in odpahnila hčer nazaj na klop.

„Mati, mati, ali me preklinjate tudi vi?...“ je zavpila Meta. Mati ji prestrašena ni mogla odgovoriti.

(Nadaljevanje sledi.)

TU PA TAM...

SKREGALI SO SE... — Nasi belo-modri «bečki» so se skregali s svojimi črnimi soimenjaki. Spor med klerikalno historijo, ki je vidno povezana z italijansko demokristijansko stranko, in z liberalizmom prepletkano ameriško «kulturno protikomunistično historijo» je že nastal v času predvolivne kampanje. Sedaj pa se naši mali belo-modri «bečki» jokajo — kakor otroci, ki so izgubili svojo mater, — da so jih klerikalci potegnili, zapustili in skušali blagoturno prevzeti vodstvo nad slovenskim demokristijanskim gibanjem. Klerikalna prevzetnost in vseobsežno papanje sta jih tako spekla, da so postali navadno mile Jere. Zgodilo se jim je, kar se dogaja in kar se bo zgodilo z liberalci, republikanci in saragatovci v Italiji. Klerikalizem se jim je vsesal pod kožo kakor pijavka najslabše vrste. Svoje demokratsko mišljenje so postavili v službo Vatikana in to so vedli. Mostavili so se v službo imperializma in to so tudi vedeli. Ali morda niso vedeli, da sta imperializmu mnogo bolj všeč vatan in klerikalizem od evražnega liberal-republikansko-saragatovskega-blumovega, nestvora, v katerem plava tudi tržaška in goriska dolarska zveza? Slovenski tržaški klerikalizem jih skuša združiti in jim z navadno brco plačati odpravnino. Klerikalcem sedaj ne služi Agneletti itd. Sedaj jim služi drugo... dobri katolizem, ki se tristikrat na dan prekrižajo in pedesetkrat požegnajo. Sedaj potrebujejo samo ljudi «za vero in dom», ki so pod Hitlerjem kralji in imenu epetih Kristusovih ran. Sedaj potrebujejo samo one, ki so pomagali fašizmu na noge in ki so se žešeli v uporabljanju fašističnih metod, ker ustanovljajo klerikalno-fašizem, ki je najhujši fašizem. O tem nam priča najmračnejši čas človeške zgodovine: Srednji vek. Morda pa so Agnelettovci pokazali premalo simpatij do Tita... Tudi to more biti razlog... izobčenja. Kako pa bo s papanjem in denarjem? Ali bo tudi «Demokracija» zaključila svoje klavirno življenje kakor «Voce libera»? Mislimo, da se bodo Agneletti et Co. sprijaznili z novo situacijo, medtem ko jim bodo, pokazali figo, njihovi člani, ki bodo razumeli, da njihovih pravic ne branijo Agneletti in «Katoliški glas», ki so se zavestno postavili v službo imperializma in enega največjih kapitalistov na svetu: Vatikana.

«STRATEŠKI UMKA» — Babiščina je torej objavila, da «kongresnega» cirka ne bo 18. t. m. Pravi, da se je predstava skrhala «iz tehničnih razlogov». «Torezina» je bila na 9. oktobra. Na vsak način je zadeva zelo sumljiva. Ali se je morda kak cirkuški igralec skesal. Na vsak način pa mislimo, da se niso dospeeli riterati iz Beograda. Oh, koliko žalosti bo v srcih Jank, Špel in Alm, ki so morali preložit svoj baletni nastop! Branko pa ni nič do tega, ker se «sfogira» na straneh Renkovega Primorskog in pisari dobe, nečutijve klasiše, ki jih se on ne mara ponovno predati, ker bi ga zabolcel celo njegov neobčutljiv trebusček. Ali si mislite kakšno žalost za Velikega Joca, tega patenteranega klovna ameriškega izvora? Kakšno olajšanje za mobilizirane delegate, ki so primorani prisostvovati predstavi, da ne izgube težko priborjene službe! Branko jim je za dvajset dni prizanesel s svojim klasičnim referatom, ki smrdi po smrdljivih reči. Najbolj zadovoljni pa bodo člani UDB, ki bodo imeli manj dela in bodo mogli počasneje zbirati vse podatke o predstavnikih Brankove partije «najzavednejši». Oddahnili se bodo tudi uredniki «Piccola» v slovenskem jeziku, ki jih taki ekongresji zelo malo prija. Briga jih, nareč, samo plačo, ki je mastna. Eni bodo jokali, drugi bodo hvallili vse nebeske svetnike. Na vsak način pa pomeni, da je cirkuška predstava preložena, ker njena reklama ni zadovoljivo učinkovala na naše množice, ki imajo svoj pravi kongres. Naše množice se pač povžigajo na vse branke tega sveta.

RAJK IN MINDSIZENTY — Kako so razgrajale reakcionarne tiskovne papige, ko je madžarsko ljudstvo sodilo navadnemu zločincu Mindsizentyju! Sedaj so začele kričati zaradi Rajka, ki je pripravljal upor proti ljudski republiki in je dobival potuho od Tita in imperializma. Pod velikimi naslovi kričajo, da je vse to insecnacija, itd. Vse kar so rekli za Mindsizentyja, pravijo tudi za Rajka. Toda tokrat se je vseobsežno kokodakanju pridružil tudi slovenski Piccolo, tržaško glasilo Titterja. Tudi ta pravi vsemogoče in odlično odklanja vsako zvezo s tem Rajkom, ki naj bi bil najneodolnejša ovka na svetu. Lini-ja je ena in ista: z raznimi pri-povedkami o blufu odvrtiti pozornost ljudi, ki naj bi verjeli, da so zločinci Rajkovega in Mindsizentyjevega kova največjejsi ljudski liki. Prav tako naj bi bila v ljudskih republikah in SZ največji teror. Oh, reveček ti, Pri-morski, kam si zašel. «Quo va-dis?» bi mu mogli reči, če ne bi vedeli, kam cika in kam je že zašel.

«PUMPEN-MASCHINE» JE ODPOTOVALA... — Torej Dijas, propagandna koza Titterjeve kliske, je odpotovala na OZN. Ali vidite, kaj pomeni strokovnaško lagati? Sedaj bo mogel sedeti v «odličnem» krogu ameriških, angleških, francoskih, itd. pokroviteljev, ki mu bodo pomagali pri

DELO V MESTU IN NA VASI

Z NEDELJSKE BAZOVSEKE PROSLAVE Nadaljujemo dosledno borbo Bidovca in njegovih tovarišev

V nedeljo se je zbrala v Bazovici velika množica demokristijanskega ljudstva iz mesta in dežele z namenom, da počasti spomin štirih velikih mučenikov Bidovca, Marušiča, Valentiča in Miloša, ki so pred 19. leti prelili svojo kri za boljše bodočnost našega naroda ter za njegovo osvoboditev izpod fašizma. Proslava je bila mnogo bolj resna, kot proslave, ki so se vsilile prejšnja leta.

Okrog štirih popoldne se je množica na trgu pred cerkvijo ustavila v povorko ter krenila proti strelišču. Na čelu povorke so nosili številne vence, ki so jih v Bazovico prinesli zastopniki mnogih demokristijanskih političnih in kulturnih organizacij. Med temi je bil tudi velen Komunistične partije Italije, ki je bila na proslavi zastopana po narodnem heroju odklonenem z zlatokajno za partizanske zasluge. Tov. Ivanu Pesce. Goriske partizane je zastopal tov. Bizjak, italijanske partizane pa bivši komandant brigade «Fontanota» tov. Fautieri iz Tržica.

Med polaganjem vencev je na strelišču vladala grobna tišina, le godba Rinaldi je igrala «Zrtvama».

Za tem sta govorila tov. Bernette Marija in tov. Gasparini Leopoldo. Tov. Pesce ni smel govoriti, ker mu okupacijska oblast ni dovolila. Oba govornika sta predvsem poudarila dejstvo, da je bila borba taktične politične organizacije TIGR (kar pomeni Trst, Istra, Gorica, Reka) protifašistična, katere se je na vse načine borila proti največjemu sovražniku človeštva, proti fašizmu. Dasiravno niso bili mučeniki Bidovec, Valentič, Marušič in Miloš komunisti, so vendar prav komunisti tisti, ki so najvernejši njihovi nasledniki v borbi

Nastop pevskih zborov v Bazovici

proti vsem zatiralcem malih narodov ter za ustvaritev bratskega sožitja med vsemi narodi v svetu. Komunisti so se vedno in se bodo tudi v bodoče s hvalenostjo spominjali velikih pobornikov vstaje slovenskega ljudstva na tem ozemlju. Danes so se našli ljudje, ki pravijo, da bi komunisti ne smeli proslavljati spomina bazovskih junakov. Mi pa jim pravimo, da so prav komunisti tisti, ki še vedno nadaljujejo isto borbo, za katero so štirje mučeniki dali svoja mlada življenja. Komunisti so tisti, ki nečejo vojne, ki nečejo nobenega barantanja z našo zemljo, ki hočejo in želijo tevarjo vespovedati in ob vsaki priliki

pesem «Zrtvama», katero je na to še ponovila godba Rinaldi. S tem je bila komemoracija na strelišču izvršena. Drugi del proslave se je vršil na nekem travniku tik vasi. Najprej je nastopila godba Rinaldi. Zaigrala je Internacionalno, Hej Slovani in še nekaj drugih borbenih pesni, nato pa je nastopil pevski zbor iz Zgonika-Saleza, moški zbor iz Križa, zbor «Rota» in končno združeni pevski zbori. Med posebnimi zbori pa so recitali Justo in Zora Kosuta, Aleksej Gerlan, mladinci z Opčin pa zborna recitacija.

Bila je že tema, ko je bila proslava zaključena in so se množice razšle na svoje domove.

Vpisi in izpiti na srednjih šolah

Vpisovanje v vse slovenske srednje šole se nadaljuje od 23. sept. t. l. vsak delavnik od 10. do 12. ure na tajnisto posameznih šol.

Za dijake z jesenskimi popravni izpiti je čas vpisovanja do 30. oktobra. V prvi razred višje realne gimnazije s klasičnimi paralelkami, trgovske akademije ter učiteljske se vpišejo lahko le tisti dijaki, ki so dovršili nižji tečajni izpit.

Popravni izpiti za nižji tečajni izpit na nižji slovenski srednji šoli pri Sv. Jakobu in na državni trgovski strokovni šoli v ulici Lazareto Vecchio 11, se pričnejo 21. septembra.

Popravni izpiti za nižji tečajni izpit na slovenski industrijski šoli v Rojnu se pričnejo 23. sept.

Popravni zrelostni izpiti na višji realni gimnaziji, trgovski akademiji ter učiteljski se pričnejo 1. okt.

Opozarjamo tiste dijake, ki morajo polagati popravne izpite in iz zdravstvenih razlogov ne morejo te lovdati, da priložijo že ob vpisu prošnjo za oprostitev od telovadbe.

Kulturna prireditev v Gabrovcu

Prosneto društvo «Drago Bojano» v Gabrovci priredi jutri, v nedeljo 18. t. m. s pričetkom ob 14. uri okrajno kulturno prireditev v dvorani prosnetnega društva. Sodelujejo pevski zbori iz Gabrovice, Trebe, Saleza, Zgonika in Sv. Križa. Na sporedu so tudi razne recitacije, narodni plesi ter nastop mladih harmonikarjev. Sledi ples.

Poljskih čuvajev še danes nimamo

Poteklo je že dobrih par let, ko je kmetijska zveza ES dala v preučitev organom ZVU nov pravilnik za poljske čuvaje. Znano je, da so obstajali poljski čuvaji že pred prvo svetovno vojno in celo za časa fašizma, le zasledeni vojaški upravitelji se ni do danes zdelo potrebno, da bi jih spet vzpostavili.

Ker je bil star pravilnik poljskih čuvajev neprimeren, zlasti se ker je fašistična oblast nastavljalna na ta mesta ljudi, ki so predvsem služili njenemu interesu in ki niso poznali niti kraja, niti ljudi v kraju, kjer so bili nastavljeni, je zveza ES smatrala za potrebno izdelati nov pravilnik. Do danes še ni znano, kaj misli VU ukreniti v tem pogledu.

Jasno je, da mali kmetje in vinogradniki, kateri predstavljajo ve-

TEDENSKI SINDIKALNI PREGLED

Konec stavke v Tovarni strojev

Medtem pa se nadaljuje stavka pomorščakov - Občni zbor pekovskih delavcev - Sindikalno gibanje v tovarni testenin

V sredo so se delavci v montažnem oddelku tovarne strojev Sv. Anureja po petdesetih dneh stavke vrnili na delo. Sklenili so, da s stavke prenehajo ter da prepuste vprašanje dveh odpuščenih delavcev posebnemu razpisu. Na zborovanju zastavljajo, ki se je vrnilo v torek, zastavljajo ES kovinarjev sporocili, da je tovarniški odbor prejel zagotovilo s strani direktorja tovarne, da sta bila delavca Lucchetto in Ferro odpuščena od dela samo začasno, ne pa za stalno.

Za časa te stavke so ponovno pokazali svoje pravo obujce voditelji delavske zbornice, ki so ves čas stali od strani, ne da bi se zmenili za interese delavcev. Mirno so dopuščali, da je vodstvo svojevoljno krilo celavski sporazum. Na dopis, ki so jim ga poslali ES, niso do sedaj poslali še nobenega odgovora.

Pekovski pomočniki še vedno vztrajajo pri svojih zahtevah. V ponedeljek sta bili zastopstvi delavcev in delodajalcev na Uradu za delo, kjer je prišlo do nekega sporazuma. Danes pa so v dvorani Delavske športne zveze občni zbor pekovskih delavcev, ki bo odločil o sprejemu omenjenega sporazuma.

Te dni se je začelo sindikalno govanje celavcev, ki so zaposleni v tovarni testenin. Ti delavci zamačajo že dva meseca na odobritve povisane meze. Delodajalci namreka zavijajočo to zadevo.

Brez dvoma je vseikga pomena tudi stavka pomorščakov v Italiji, ki je zajela tudi italijanske parnike, ki so zadržani v našem pristanisku. Trenutno stavkajo pomorščaki na naslednjih parnikih: «Gerusalemme», «Abbazia», «Barletta» in «S. Antonio». Prvi trije parniki bi bili morali že v začetku tega tedna odpluti iz našega pristaniska. Do stavke je prišlo ker se niso lastniki parnikov držali sporazuma, ki je bil podpisan ob prekinitvi stavke v juliju t. l.

V nedeljo popoldne je bilo zborovanje upokojencev na trgu Garibaldi. Tov. Zbogor je ob tej priliki ponovno objasnili položaj, v katerem se nahajajo vsi upokojenci našega ozemlja, ter poudarili, da so bila vsa prizadevanja za kakršno koli izboljšanje tega položaja do sedaj zaman. Svoj čas so našli na zahtevah upokojencev, bodisi pri VU, kakor tudi pri predsedstvu cone na nekaj razumevanja, pa so jih po volitvah popolnoma prezrli. Znano je, da so upokojenci prisiljeni preživljati se s pokojnino, ki znaša mesečno komaj 2-5 tisoč lir. Omenjena vsota bi kvečjemu zadostovala za enotensko preživljanje sprito take dragine. Upokojencem ne preostaja drugo, kot da se podajo v ubožnico, sicer pa živijo na breme aktivnih delovnih moči in tako slabijo njih gospodarski položaj. Ni čuda potem, če so tako številni samomorilci ravno v vrstah upokojencev, ki mesto, da bi imeli vsaj na stara leta mirno življenje — in to po vsej pravici so obsojeni na stradanje, oslabelost in prerano smrt.

Nedeljskega zborovanja so se v obilnem številu udeležili tudi aktivni delavci ter mladinci, ki čakajo na namestitev. Se dolgo po končanem zborovanju so ostale na trgu skupine ljudi, ki so komentirale besede dr. Zbogarja.

delo. Ti se morajo privrati naprej z rešitvijo podpirani Vsa ta velika množica neaktivnih delovnih moči teži posredno ali neposredno na ramenih tistih delavcev, ki imajo še srečo, da imajo katero koli zaposlitev in torej večje ali manjše dohodke.

Upokojenci so dosegli zvišanje pokojnin za komaj 10 krat v primeru s predvideno dobo. Medtem ko se je inflacija večala so delavski sloji polagoma le dosegli zvišanje plač, tega pa niso mogli doseči upokojenci, ki ne predstavljajo moči, ki bi bila zmogla postaviti svoje zahteve. Tako je danes na STO 27.000 upokojencev, ki prejema mesečno od 2 do 1 tisoč lir pokojnine. Naravno je, da tudi ta velika množica teži direktno ali indirektno na ramenih tistega, ki dela.

Po uradnih podatkih je zaposlen približno 84 tisoč delovnih moči, kar ni niti enkrat toliko kot je brezposelnih in za delo nesposobnih upokojencev. Jasno je, da 84 tisoč zaposlenih delavcev mora skrbeti za preživljanje 20 tisoč brezposelnih in 27 tisoč upokojencev.

RAZŠIRITEV KP STO

Tov. Cocetti je pridobil 66 članov

Nadaljuje se kampanja za razširitev Komunistične partije. V zadnjem času se opaža, da se je v demokristijanskih množicah vzbudila želja, da z vpisom v slavno KP do-

povedo, kaj je resnica in kdo se bori za resnico.

V teh dneh je bila ustanovljena na trgu za zelenjavo pri Sv. Andreju nova celica, ki šteje mnogo članov in ima velike možnosti nadaljnjega razvoja.

Pevcem Sv. Ivana

Prva pevka vaja za stare in nove pevce bo v četrtek 22. t. m. ob 20.30 v PD Škamperle.

Uprizoritev "Domna", v Dolini

V soboto 10. t. m. je dolinska mladina pogumno stopila na oter s premiero Jurčičevega «Domna». Cetrav je večina njih prvič igrala, vendar niso čutili nikake zadrege. Igrala je potekala naravno in izjavljala gledalcem solze in smeh. Dvakrat nabit polno dvorišče, posebno ob repriži v nedeljo, je do-moramo pohvaliti «Domna», ki se je kaz, kako je igra ugajala. Posebno v nekaterih trenutkih popolnoma uživali, ometa Jurca, Urha, Anko, ki je bila zelo ljubka. Sedemnajstna mladinka, ki je igrala mater, se je z gesto in glasom popolnoma prelevila v staro. Pohvalo zasluži-ta tudi vlogi župana in Spolki-nega Jožka, kateri je podal isti igralec ter vse ostale, ki so po svojih močeh prispevali k popolnemu uspehu Tudi petje je bilo lepo ub-rano. Za oko je bil najlepši prizor s predmici.

Tudi v Dolini, kakor prejšnjo nedeljo pri prireditvi v Sv. Križu, smo opazili da je na delu mladina. Tako je prav. Stran od praznih zabav in plesov, ostankov fašistične vzgoje, k zabavi, ki razvedri in krepči duha!

Z veseljem opažamo, da so naša društva začela z delovanjem, kar nikoli prej; kljub temu, da je bilo nekoč za razne «sprosnetne» funkcije, ki se še vedno široko kujejo v protijudskem taboru, avtomobilov in denarja na pretek.

Z. J.

kazajo svojo predanost demokristijansko pokretu ter borbi za mir.

V vrstah tovarišev je završalo, ko so zvezi, da obstaja tovariš, ki je od začetka kampanje pridobil KP 66 novih članov. Poudariti moramo, da se je takoj od začetka vnela srčita tekmovalna bitka, ki je rodila velike in konkretne uspehe. Primer tov. Cocetti iz II. okraja, nam dokazuje, kaj morejo doseči vsi, ki si z aobro voljo postavijo določen cilj.

Tov. Cocetti je vzel vsem tovarišem. Služiti mora kot vzor tudi onim tovarišem, ki širijo naš tisk in s svojo besedo in prepričevanjem pridobivajo nove si velikega tabora miru in demokracije. Spisal je članek o načinu pridobivanja novih članov. Članek je objavljal list «Voce Comunistar».

Zaradi pomanjkanja prostora ga ne moremo objaviti v celoti. Zato povzamemo samo njegove glavne misli:

«Razširitev KP je dolžnost, ki jo more čutili vsak član KP. V tem svojem delu mora osredotočiti svoje sile in sposobnosti, ker je važno pridobiti partiji novih članov iz delavskih, kmečkih in demokristijanskih vrst. Volivna borba nam je dokazala, kakšne simpatije uživa KP. Kdor je volil KP, je njen simpatizer. Zato se mu je treba približati in dopovedati, kaj je KP ter ga povabiti, naj se vpiše v njene slavne vrste. Dolžnost vsakega komuniste je delo med množicami, ki ga morajo spoznati in vzljubiti. Ne smemo pozabiti, da je še mnogo poštenih ljudi, ki so zapeljani. Komunisti morajo med nje, da jim

STANOVANJSKE HIŠE - POLICIJSKE POSTAJE

Od 1. avgusta 1945 obstaja v Barkovljah Športni klub. Nastanjen v neki hiši, ki je bila last bivše fašistične stranke in kot vsa fašistična imovina sedaj pripada občini oziroma državi. Dasiravno se je klub vselil v hišo na podlagi pravilne pogodbe med predstavnik občine in taktirne vojaške oblasti, je vendar prišli danes na misel demokristijanskemu županu in finančni intendenzi, da je bila vseitve nezakonita in da je treba zato zgradbo izprazniti. Klub je vedno plačeval redno najemnino, kar nam potrjujejo potrdila, ki jih je izdal občinski urad. Sicer je še občinska uprava pod vodstvom Mlanja pokušala spraviti klub na cesto, ven-

dar ji to ni uspelo. Novi občinski upravitelj je za to prišlo na misel, da bi v isti zgradbi ustanovila nov otroški vrtec. Jasno je, da je to zgolj preteveza, s katero hoče s silo uničiti koristno športno ustanovo. Znano je, da obstajajo danes v Barkovljah kar trije otroški vrtni — od teh je eden slovenski — kar je za današnje Barkovlje popolnoma dovolj.

Ob tej priliki se nam zdi razumno, da opozorimo gospode ki razpolagajo dano s imovino, ki je bila svojaes ugrabljena in s silo dana fašističnim organizacijam da bi bila mnogo važnejša njihova naloga poskrbeti, da se ta imovina vrne pravnim in zakonitim lastnikom ter da se jim za vso dobo, ko jim je bila izgrana, plača primerna odškodnina. Kje so tiste knjižnice, tiskarne in druge ustanove, ki so jih fašisti požgali? Mar ni še čas, da bi se kdo zganil in sprožil to vprašanje? To jim seveda ne pride na misel, pač pa se jim zelo mudi z odzemanjem sedežev demokristijanskih in športnih organizacijam. Najprej vrnite ugrabljene domove in imovino ljudskim organizacijam in popravite vso škodo, ki so jo iste utrpeli po krivdi fašizma, šele potem se bomo dogovorili o preselitvi v nekdanje naše prostore.

Nasilni izgoni iz stanovanj

Odbor za zaščito brezdomcev je na en izmed zadnjih sej pretrpetel vprašanja, ki so nastala zaradi nasilnih izselitev po sodnem postopku ter je prišel do zaključka, da ponovno opozori javnost o tej zadevi potom časopisja. Ko so bila namreka vsa prizadevanja za doseganje zaščite stanovančev ter se na stotine družin nedejo na ceste brez vsakega usmiljenja.

Te dni bo moralo zapustiti svoja stanovanja 19 družin v ulici Caripson št. 5, dasiravno so se iste obvezale, da so pripravljene kriti stroške vseh potrebnih popravil, le da ostanejo pod svojo dosedanjno streho.

Odbor vabi kapetana Listerja, da stori vse potrebno, da čimprej uveljavlji rok za izselitev po sodnem postopku za dobo šestih mesecev, kot je to svoj čas obljubil v smislu objave ki jo je izdal predsednik cone g. Palutan.

J. Ka misliš, da ne znam tude jest, k'ku je. Jem's prou, da treba kej napravei prou zdej, ku n'n pestijo komiejen jen su spendiraie «Unita». Ne smemo pestit, da n'n be še drugo nardile. Anka u svete muorego znat ka delajuo. Lete suo usi prazdate. Be ura, da nardimuo kej.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

M. Tude ti jem's prou. Naše lede bujo jen pokazale kouko je ura, puole bujojo b'li duobre.

ZGODOVINSKI DNEVI

17.9.1887 se je rodil Peter Bezjak, pesnik zatirane Slozije.
17.9.1943 je bil ustreljen Julijus Fick, češki pisatelj in novinar.
18.9.1869 je umrl v Celovcu kulturni delavec in jezikoslovec Anton Janžetič.
19.9.1944 je podpisala Finska mirovno pogodbo s Sov. zvezo.
22.9.1846 se je rodil napredni srbski pisatelj Svetozar Marković.
29.9.1919 je umrl veliki slovenski gledališki igralec Ignacij Borštnik.

RADIO

TRST II.
Sobota: 18 Komorna glasba; 19 Oddaja za najmlajše; 20 Iz skrinj Rimski-Korsakova; 20 Sportna kronika; 21.10. Prikljubljene melodije; 20.43 Igra Yehudi Menuhin; 21.10. botni večer; 22. Večerni koncert.

Nedelja: 9 Kmetijska oddaja; 10 Glasba po željah; 16 Sprehodi; 16. Glasbeno podeljevanje; 20 Z narodno pesmijo po Sloveniji; 21 Radijski orkester; 21.10. Slišali boste veseligo Bernar-da Shawa; 22.30 Večerne melodije.

Ponedeljek: 13 Ruske pesmi; 13. Gospodinska oddaja; 20 Sportna kronika; 21 Wagner: «Tristan in Izolda» 3 dejanje; 22.30 Večerni koncert.

Torek: 13.30 Pesmi in plesi slo-vanskih narodov; 20 Iz čeških opus- 21 Vzori mladini; 21.10. Simfonija; 21.30 Borodina: Simfonija št. 2 v m; 22.30 Uspavanka.

Sreda: 13 Glasba po željah; 13. Zdravniški vedež; 21.10. Vokalni koncert Marijana Kosa; 21. Razgovori pred mikrofonom; 22.15 Večerni koncert.

Četrtek: 13 Na harmoniko igra Marij Sancin; 18 Glasbeno predv-anje; 19 Slovensčina za Slovence; 20 Lirične skladbe Richarda Straussa; 21.10. Wolfa in Griega; 21 Radijski orkester; 22.30 Koncert glasbe francoskih skladateljev.

Petek: 13 Glasba po željah; 13. Polke in mazurke; 21.10. Mostri be- 21.30 Brahms: Koncert v B dur, op. 83 št. 2; 22.45 Večerne melo-dije.

MOSKVA
(V srbohrvaščini) čas: 6.00 val. dol. 19.72; 25.08; čas: 16.00 val. dol. 19.78; 25.08; 25.28; 30.90; 30.96; val. dol. 25.08; 19.78; 30.96; čas: 20.00 val. dol. 25.08; 30.90; 30.96; 28.09; čas: 21.30 val. dol. 25.08; 30.96; 28.09; 37.74; čas: 22.30 val. dol. 25.08; 30.96; 28.09; 37.74; čas: 01. val. dol. 30.96; 28.09; 37.74.

Razen tega vsako nedeljo 11.30 val. dol. 19.78; 25.08. (V slovensčini) čas: 18.15 val. dol. 19.78; 25.08; 30.96; čas: 22.00 val. dol. 25.08; 30.96; 28.09; 37.74; čas: 24.00 val. dol. 30.96; 28.09; 37.74; čas: 01.30 val. dol. 30.96; 28.09; 37.74.

(V makedonskem jeziku) 21.00 val. dol. 25.08; 30.96; 25.08; 30.96; 28.09; 37.74; čas: 00.30 val. dol. 30.96; 28.09; 37.74.

SOFIJA
(V srbohrvaščini) čas: 18.15 val. dol. 39.11; čas: 2.45 val. dol. 39.11; 25.08; 30.96; 28.09; 37.74; čas: 19.30 val. dol. 39.11; 25.08; 30.96; 28.09; 37.74.

PRAGA
(V srbohrvaščini) čas: 14.45 val. dol. 13.40; čas: 16.30 val. dol. 31.45; čas: 19.30 val. dol. 39.92.

BUKARESTA
V srbohrvaščini čas: 20.00 val. dol. 48.30.

BUDIMPESTA
(V srbohrvaščini) čas: 18.00 val. dol. 54.9; čas: 20.35 val. dol. 45.8.

VARŠAVA
V srbohrvaščini čas: 19.00 val. dol. 48.25.

TIRANA
(V srbohrvaščini) čas: 21.00 val. dol. 38.22.

OBJAVE

Komunisti z Opčin organizirajo danes, v soboto 17. t. m. ob 20. uri ples v dvorani prosnetnega doma na Opčinah. Izkupice je namenjen za sklad demokristijanskega tiska. V bližini vsi!

Prosneto društvo «Marušica» Rocolu priredi danes ob 20. uri prosnetnem domu Zupančičevu proslavo s kulturnim sporedom. Sodelujejo pevski zbor iz Podonjane. Prosneto društvo «Marij Marušič» iz Barkovlj priredi jutri, t. m. ob 18. uri prireditve v Športnem klubu. Nastopila bosta domovska pevski zbor in godba ter pevski zbor «Velesila» iz Skednja. Sledi ples.

Odgov. urednik DUSAN KODRBA. Založništvo «DELA». Tiska Tip. Adriatica - Rismondo. Dovoljenje A. I. S.

Uradnik ves dan odsoten iz mesta ali na deželi. Plači po dogovoru. Naslov pri Uredništvu «Delo».

GIORGIO VARDABASSO

Z NANA ISTRSKA VINA PIVOIZSODA HLADNA JEDILA

sporoča svojim nekdajnim gostom in